

Megjelen minden vasárnap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre	4 frt.
Félévre	2 frt.
Negyedévre	1 frt.
Egyes szám ára	8 kr.

SZERKESZTŐSÉG:

Hubacsek Pál ügyvéd irodájában, hova a lap szellemi részét illető közlemények és pénzküldemények is intézendők.

MINDSZENT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

HIRDETÉSEKRE NEZVE

a Lap hátulsó (4-ik) oldala 20 helyre van beosztva. Egy hely ára 90 kr. Kínostár bélyegilleték külön 30 kr. A szerkesztőségnek kívül elfogad előfizetéseket és hirdetéseket a helybeli könyvnyomda is

NYILTÉRBE

minden egyes sor közlése 15 kr. Bérmentetlen levelek csak ismert kezekről fogadtatnak el. Kéziratok vissza nem adatnak.

Lesz-e vasutunk?

II.

A vasutügyi bizottság a termények után, természetszerűleg az ipar és kereskedelem valószínű forgalmát vette számításba és e címen 13,450 mmázsát tüntet föl.

Nem tévesztette szem elől a bizottság azt, hogy a községben két nagy gözmalom, a közel vidékben sok cséplőgép van és aligha tévedt, midőn a szén szükségletet 10,000 mmázsával irányozta elő. Az összes vásári áruk, bor és egyéb szesz italok szállítása, az adás-vétel tárgyát képező jószágállományokbani forgalom megközelíti a 20,000 mmázsát és így közel 100,000 mmázsányi áru hozatik be és szállítatik el.

Igaz, hogy a falu közvetlen közelében fekszik a Tisza és miután köztudomású, hogy a vizeni szállítás hasonlíthatatlanul olcsóbb, ezután is a forgalom egy része vizen eszközöltetik, de tekintettel arra, hogy a vizi ut a mennyiben olcsóbb, annyival aránylag lassabb is, nem kételkedünk, hogy az összes forgalom fele a vasuté leend!

A gözhajózási társulat majdnem oly szerepet játszik e vidéken, mint az osztrák államvaspálya-társaság, és meg vagyunk győződve afelől, hogy azonnal meg fogja indítani a mozgalmat a nálunk létesítendő gözhajózási állomást illetőleg, mihelyt tudomására jut, hogy vasuti összeköttetést akarunk létesíteni. Különben a vizi ut nálunk nem oly olcsó, minőnek lenni kellene, avagy lehetne, meg csakis akkor olcsó, ha egész hajó rakományokról van szó.

TÁRCZA.

Visszapillantás az 1848-49-ik évi szabadságharc némely mozzanataira.

(Folytatás.)

Ez a manifestum úgy tünteti föl Oroszországot, mint az egyedüli keresztény birodalmat és istennek kiválasztott népét, mely hivatva van a rakoncátlankodó Európát megfékezni. Oroszországot a keleti szlávok törvényes urának vallja, midőn azt mondja: „Szóval, mily iszonyu zavarba esnének ezen keleti tartományok a forradalommal folytatott háborúban, ha a törvényes fejedelem sokáig késnék ott megjelenni.“ Ezen keleti tartományok alatt pedig értetik Horvát-Szlavonország, a volt katonai határvidék és a magyar anyaországnak szerbek által lakott része.

Legvilágosabban kifejezi e manifestum Oroszország vélt hivatását és az irányt, melyben haladni akar, midőn végül azt mondja: „És ha e végtelen hajótörés felett egy szent bárka gyanánt látjuk uszni e még végtelenebb birodalmat, ki kételkedhetnék még ekkor is küldetéséről? Hozzánk, gyermekeihez, illik-e kételkednünk és kicsinyhitűeknek lennünk.“

E manifestumban Magyarországról is tétetik különösen említés, mit nem lesz talán érdektelen itt feljegyezni, minthogy magában véve már ez is képes egy kevésbé föllebbenteni a fágyolt és bepillantást enged az oroszok hagyományos politikájába:

A ma fennálló viszonyok között lehetetlen a gyors vizi közlekedés, mert a hajó hetenkint kétszer megy fölfelé, kétszer lefelé és így napokig kell várni, míg az ember pl. Szegedre mehet, avagy onnan jöhet. Az áru forgalom meg épen lehetetlen. Ügynökség helyben nincs és így az innen küldendő árut suly szerint senki föl nem veszi, az ide érkező árut pedig át kell venni mázsálatlan. Nem lehet innen utánvételt árut küldeni, a viteldijjal előre fizetendő, az ide küldött áru szállítási díjja előlegezendő, esetleg Szolnokra küldendő.

Az ily forgalom kielégítheti egy kis község igényeit, de Mindszent követelményeinek nem felel meg!

Kellemes és hasznos leend, ha hogy a gözhajózási társulat ügynökséget állít, ha menetrendét átváltoztatja, díjtételeit lejjebb szállítja, de e mellett ha vasutunk lesz, annak forgalma kétségtelen, nemcsak fedezendő a szükségletet, de kevés hasznót is adand.

Eltekintve attól, hogy a fentebbiek szerint közel 100.000 mm. teher szállítmány fele, több mint valószínű, hogy vasuton szállítatik, a személy forgalom az, mely leginkább volna jövedelmező.

Ha tekintetbe vesszük, hogy járás bíróságunk, telekkönyvünk, megyénk székhelye, adóhivatalunk Szentesen van és e címen évenként 1000 és 1000 embernek van ott dolga, így Szentes felé forgalmunk kétségtelenül élénk leend annál inkább, mert Szentes felé fognánk bpestrei utazásainkat irányítani, Szentesen át jönne és menne áruforgalmunk legnagyobb része.

„Ezen gondviselési törvény most is egy ellenséget készül ellene támasztani, mely bizonyosan nagy szerepet fog játszani, annak jövő sorsa tekintetében s nem kevésbé fogja siettetni annak beteljesedését. Ezen ellenség Magyarország, a tiszta magyar Hungáriát értem. Oroszországnak minden ellenségei között talán épen ez gyűlöli őt a leghevesebb gyűlölettel. A magyar nép, melyben a forradalmi hevesség a legkülönsebb módon csatlakozik egy ázsiai csorda baromságához, s melyről szintoly joggal lehetne elmondani mint a törökökről, hogy csak táborozik Európában, szláv népektől környezve él, kik előtte egyaránt gyűlöletesek.

E fajnak, személyes ellensége százados nyugtalanodások és lázongások után is még mindig fogságban látja magát ezeknek közepében. Mindazon népek, melyektől környeztetik, szerbek, horvátok, szlovákok, oláhok egészen a Kárpátok Kis-oroszaiig, gyűrűi azon láncnak, melyet mindenkorra elszakasztottnak gondolt. Most pedig egy kezét érez maga felett, mely képes, midőn neki tetszik, ismét összefűzni az ongyűrűket, s kénye szerint összekapcsolni a láncot: innen van ösztönszerű gyűlölete Oroszország ellen.

Másrésről a külföldi hírlapok szerint a forradalom pártvezérei komolyan elhitették magukkal, hogy a magyar népnek azon nagy hivatása van az orthodox keleten, hogy Oroszország sorsát sakban tartsa.“

Igy az orosz manifestum Magyarországról. E szerint a magyar nemzet egy, Ázsiából ide

Ha H.-M.-Vásárhely közel fekvését, aránylag viruló kereskedelmét vesszük, ha Szeged közelségét, élénk ipar- és kereskedelmi forgalmat, a törvényszéknek, több főbb hivatal ott létét kellőleg méltatjuk, ki kételkedik abban, hogy e városok felé is élénk volna a személy-forgalom nemcsak, de az áru-szállítás is gyakori lenne!

Községünkben a tulajdonképeni fuvaros kevés, és így elesik azon aggály, hogy a fuvaros osztályból, népből, mi lesz!

Szegvár községe részben Szentes, részben Mindszenttel összekötött és így e község is csak növelné a személy- és áru-forgalmat.

Ha az előadottakat kellőleg méltatjuk, ha számításunknál esetlegi áldozat hozatalnál figyelemre méltatjuk azon rendkívüli, majdnem leírhatatlan előnyöket, melyek a vasuti összeköttetés által úgy az egyesekre, mint a közületre háramlanak, ha az általános értékelkedés mellett számításba vesszük az állandó jövedelmi többletet, mely ép a vasuti összeköttetés eredménye, úgy hisszük, reméljük, hogy: községünk meghozza az áldozatot arra nézve, hogy vasutja legyen és egyetértve, vállvetve, munkálkodva, buzgólkodva ez ügyben, lesz vasutunk — még pedig rövid időn!

A módosítások.

III.

A javaslatnak a váltság-ügyből rendelkező I. Függeléké, a regálejog, egy a kurca-réti és tóalyi földek jövedelmeinek beszedésére és kiadásainak fedezésére, egy a községi közpénztártól egészen külön álló váltság-pénztárt szerve-

tődült baromsorda, mely arra van szánva, hogy Oroszországnak, a szent birodalomnak, áldozatul essék, s hogy eddig is megtörték Európában, azt csak kegyelemnek tekintheti.

Ha már most tekintetbe vesszük e manifestumot és azt, hogy Oroszország már 1848. november havában sürgette az osztrák-kabinetet, hogy fogadja el az ő fegyveres segélyét, ha tekintetbe vesszük továbbá azt, hogy a függetlenségi nyilatkozat minden előzetes tanácskozás nélkül 1849. ápril 14-én mondatott ki, melynek híre azonban csak május 3-án jutott el Bécsbe, holott a már 1848. november havában megajánlott és Erdélyben 1849. január havában tényleg igénybe is vett orosz segély elfogadása az 1849. ápril 12-én tartott ministeri tanácsban végleg eldöntött: ki fogja kétségbe vonni, hogy valójában nem a függetlenségi nyilatkozat hozta nyakunkra az oroszoknak kétszázévezernyi hadait.

Igy állván a dolgok, méltán kérhető valaki, honnét van hát az, hogy a muszka hadak csak június 7-én törtek az országba, dacára annak, hogy már ápril 12-én megállapodásra jutott mind az orosz, mind az osztrák-udvar a segélyadás és elfogadás tekintetében.

Ha a történelem fonalat követjük, e kérdésre is megtaláljuk a feleletet.

Az orosz hatalom úgy igyekezett a segélyadásra, ha ő roppant tömegű hadseregét az osztrák hadseregtől elváltan önállólag működhet s így lealázva az osztrák fegyvereket, megakartta mutatni, hogy Ausztria nem képes a magyar szabadságharc elnyomására, hanem a dicsőség

zett; s az említett jog- és fekvőségeknek jövedelmét első sorban a 225,000 forintos községi kölcsön törlesztésére, a jövedelemmel összekötött közterhek kiegyenlítésére és a községtől ez által elvonva lévő addig élvezett jövedelmei megtérítésére rendelte fordíttatni. Az itt elősorolt terhek kifizetése után fennmaradó tiszta jövedelem feleslegből pedig a 16. §. 6-ik pontja, tartalék-alap képzését mondta ki.

A 18. §. a tartalék-alap nagyságát 40000 forintban határozta meg s a 19. §. akként rendelkezett, hogy a midőn a tartalék-alap a 40000 forintot eléri, azontul a tiszta jövedelem fele része csatoltassék a tartalék-alaphoz, fele része pedig községi közcélokra fordíttassék; és pedig a 21. §. szerint oly módon, hogy a tiszta jövedelem fele részének 30%-a a községi szegény-alap, 30%-a iskolai-alap létesítésére s végre 40%-a a község egyéb tartozásainak kifizetésére, annak utána pedig egyéb közszükségletek fedezésére.

Ilyképen rendelkezett az eredeti javaslat, a melyet hogy mindenki által könnyen megérthetővé tegyünk, azt egy példával illusztráljuk. Föltéve azon esetet, hogy a váltság-ügynek 40000 forint tiszta jövedelme lesz, és a tartalék tőke a 18. §-ban meghatározott nagyságot már elérte, ez esetben 2000 forint a tartalék tőkéhez csatoltatott volna, 600 forint a szegény alap, 600 frt az iskolai alap létesítésére 800 frt pedig a község egyéb tartozásainak kifizetésére, annak utána pedig egyéb községi közszükségletek fedezésére fordíttatott volna.

Egyáltalában nem mondhatjuk, hogy a bizottságnak ezen terve nem volt célszerű, de jótékony hatását, leginkább csak a távol jövőben éreztette volna; s e mellett nagy kérdés maradt volna még az, hogy a szegény-alap és az iskolai-alap elérte volna-e azt az összeget, a mennyi elégséges arra, hogy rendeltetésének minden fennakadás nélkül megfelelni képes legyen: mert a dolog természetéből folyik, hogy mindkét alap a példaként fölhozott 600—600 forintban, csakis addig részesülhet vala, míg a 225,000 forintos községi kölcsön teljesen visszafizetve nem leend. És másrésről, bár nem tagadható, hogy ha a közpénztár évenként 800 forintot kapna, egy oly 800 forintot, a melyre más körülmények között nem számolhatott volna: nem megvetendő segítségére lesz vala, s már az ő fegyvereit illeti. Az osztrákok pedig azt akarták, hogy az orosz segélyhadak sehol sem jelenjenek meg nagy tömegekben, hanem csak egyes hadtestekben s ezen hadtestek is az osztrák vezérek parancsainak legyenek alárendelve, hogy ez által inkább az ő fegyvereik részére hajoljon a győzelem, nem pedig az oroszokéra, s így a segélynek igénybe vétele által okozott szegény némileg elmosódnék. Azonban az oroszok túljártak az osztrákok eszén. Ily föltételek mellett megtagadták a segélyt.

Mig végre is Ausztriának körmére égvén a dolog, kénytelen volt elfogadni a segélyt oly alakban, a milyenben nyújtott. Így történt azután, hogy dacára annak, miszerint már 1848. november havában megígértették az oroszok részéről a segély és 1849. ápril 12-én az osztrákok által elfogadtatott, csak június 7-én törtek be hazánkba az orosz hadak, ekkor is csak egyes hadtestek, mert a főhadserég betörése mind Magyarországra, mind pedig Erdélybe a két császárnak, személyes találkozásuk alkalmával történt megállapodása folytán, június 17-re határozatott. E napon csakugyan be is tört az orosz főhadserég is a Sáros- és szepesmegyei szorosokon, előbb a duklai szorosnál megáldván a hadsereget Miklós, az oroszok mindenható cárja.

Ugy hiszem az eddig mondottakkal teljesen igazolva van az, hogy nem a függetlenségi nyilatkozat zuditotta hazánkra az oroszok sáska seregét.

(Folyt. köv.)

ez magában véve minden egyes állami adó forint után, a községi adóterhet 3 krajcárral csökkentette volna; de mégis nem látszott indokoltnak, hogy a váltság pénztár gazdagsága mellett, a közpénztár aránylag tulterhelve legyen.

Ez indok behatása alatt a javaslatot készítő bizottság kebelében indult meg a tárgyalás egy oly módozat kidolgozása tekintetéből, a mely szerint a 225,000 frtos kölcsön törlesztése is állandóan biztosítva legyen egyrésztől és másrésztől a község, a választó-ügynek jótékony hatását már a közel jövőben nagyobb mérvben élvezhesse.

Ámbár igaz, hogy ha a tartalék-alap képzése az eredeti javaslat szerint fentartatik, ez idővel roppant kamatozó tőkévé válva, általa a község óriási vagyona tehetett volna szert; de másrésztől igaz az is, hogy az éhezőknek jobb ma egy darab kenyér, mint holnap a fácán pesenye. Ez utóbbi szempontból indulva ki, tért el a bizottság eredeti álláspontjától és tette ön-maga azon indítványt, a mely elfogadtatván, általa lehetővé van téve, hogy csak aránylag kedvező viszonyok mellett is, a kölcsön törlesztése állandóan biztosítva leend, s a község már a közel jövőben, egy eddig nem élvezett jelentékeny jövedelemre teend szert, s ily módon terhei nagy mérvben csökkenni fognak egyrésztől, másrésztől a kölcsön visszafizetése idejéig lehetővé lesz téve egy oly szegény-alapnak és egy oly iskolai alapnak létesítése, a melyek a hozzá kötött várakozásnak minden időben megfelelni, s az előbbeni az adózó polgárok terhein évenként legalább 1200 frttal, az utóbbi pedig ma még ismeretlen összeggel fog könnyíteni.

Az eredeti javaslat egyedül a jövőnek volt szánva, az utóbbi annak boldogságát is biztosítja, de egyszersmind a jelen nemzedék, a mai adófizető polgárság terhein tetemesen segít.

A módosítás ime a következő:

A tartaléktőke eredeti nagyságának: 40000 frtnak fentartása mellett, ha az ezen összeget már elérte azontul a tartaléktőke csak a saját kamataival gyarapítható, míg a tiszta jövedelem egészen községi közcélokra fordítandó és pedig úgy, hogy 25%-a a szegény-alap, 25%-a az iskolai-alap létesítésére, 50%-a a község egyéb tartozásainak kifizetésére, azontul pedig egyéb községi közszükségletek fedezésére leend fordítandó. Vagyis az előbbeni példával élve, 4000 frt évi tiszta jövedelem mellett a szegény-alap évenként 1000 frttal, az iskolai-alap szintén 1000 frttal fog gyarapodni; a község pedig tartozásainak kifizetésére, azontul pedig más kiadásainak fedezésére 2000 frtot használhat föl, a mi egymagában véve évenként 8 kr pótdadó kevesbédést jelent minden állami adóforint után.

Szerintünk ez volt a leglényegesebb, legfontosabb, a község jól felfogott érdekének leginkább megfelelő módosítás, a melyhez a képviselő-testület tulnyomó többsége is hozzájárult.

Ezzel a módozat, a mely szerint a község a jelenben sorsán könnyíthet, jövőre nézve pedig állandó jólétének alapját megvetetheti, meg nem adva, most csak az legyen a főcél egy szívvel és egy lélekkel, hogy a célra vezető eszközök jól felhasználtassanak és a rendelkezésre álló összes jövedelmi források a kellő mérvben kiaknáztassanak.

Megemlítendőnek véljük azon módosítást, a mely szerint a szegény-alap és az iskolai-alap pénzeinek fele része egyes községi lakosoknak kellő jelzálogi biztosíték mellett kikölcsönözhető.

Előadván ezekben a módosítások feletti észrevételeinket és elmondván azokról egyéni véleményünket: azon óhajításunknak akarunk még kifejezést adni, hogy az égiek mindenható kegyelme engedje, miszerint községünk, e mindnyájunk által hön szeretett szűkebb hazánk, az új szabályrendelet által kijelölt nyomokon haladva, a boldogság útjára léphessen, s élvezzék gyermekeink teljes mérvben mindazon javakat,

a melyeket egy nagylelkű főúr atyai gondoskodása, általunk nekik nyújt.

Adja Isten, hogy úgy legyen!

Egy kis eszmecsere.

II.

„Három gyarlóság van a földön“ — mondja Zádori, a „Társadalom alapelvei“ című munka tudós szerzője: a nemi gyarlóság: ez a nő, a korbelt gyarlóság: ez a gyermek, a birtok gyarlóság: ez a szegény.

Az emberiség iránti szeretettől áthatott civilizáció mindenkor főbenjáró feladatának tartotta e három rendbeli gyengeség támogatását.

Az elsőre, miután cikkem tárgyán kívül esik, csak annyit jegyzek meg, hogy a civilizáció eloszlata a pogány világnak a nőről alkotott ferde fogalmait, s felemelte a nőt azon tiszteletreméltó állásra, mely őt egy a családban, mint a társadalomban méltán megillette.

A korbelt gyarlóság: vagyis a gyermek, szinte a civilizáció aegise alatt nyerte azon helyet a családban, melyhez joga volt; kialudt Moloch máglyája, melyen a gyermek-áldozatok füstje szakadatlanul gomolygott az ég felé; a birtok gyarlóságnak, vagyis a szegénynek sem kell többé remegnie, hogy üldöztetni fog, mert szegény; hogy életétől fosztatik meg, mert büne a szegénység.

Korunk még azzal sem elégszik meg, hogy merev passiv állást foglaljon el e két gyarlósággal szemben, t. i. hogy ha nem használhat, hát ne is ártson neki, ellenkezőleg a rendelkezése alatt álló módok s eszközöket felhasználva, minden követ megmozdít, hogy gyámolítására sietessen e két gyarlóságnak. Propagandát csinál a gyermek nevelésnek, hogy azzá fejlődjen az, mivé rendeltetése folytán lennie kell; betekint a szegénység tanyáiba, hogy az éhezőknek ételt nyújtson, a munkásnak működési tért nyisson, a gyermekekről meg intézetei által gondoskodik, hogy a kenyérkereső kezek felszabaduljanak s ne legyenek a dajkálás miatt tértelenségre kárhoztatva.

A kor- és birtokgyarlóság az, mely a kisdédóvóknak lételt adott; e két faktor határozza meg annak szükségességét, előirányozza célját.

Községünkben sem megvetendő számban van képviselve a korbelt és birtokgyarlóság.

Népmozgalmi adataink a népesedés következetes progressziójáról tesznek tanúságot; s dacára, hogy a gyermekek halandósága éltök ötödik éveig megdöbentő számot tár elénk, mégis a korbelt gyarlóság gyámolítására elég tág terünk van mindenkor.

A szegénység: a birtokbeli gyarlóság megépen szembeszökő nagyságban áll előttünk, s így van alapja s értelme, ha a kisdédóvó szükségességét hangoztatjuk.

Hogy pedig községünkben elég élénk érdeklődés volna az ovoda iránt, arról mindannyiszor meggyőződünk, valahányszor látjuk az egyes jobb családok kis gyermekeit dajkáik vezetése alatt — kisdédóvó hiányában — az elemi osztályokba sietni. Mily nagy örömmel kecsgetné e tudványó kicsiket a gondolat, hogy van iskolájok, hol felfogásukhoz mért szellemi foglalkozással köttetik le figyelmük? De mennyire segitené a jó kezekben levő kisdédóvó a házi nevelést is, ha t. i. ezzel — miként az szükséges is — jó összhangzatba hozatnék? e változatoság által aztán nem válnék a különben kifogástalanul jó házi nevelés stereotyp jellegűvé.

De nem volna kisebb az érdeklődés a köz-nép, sőt a szegénység részéről sem. Ez érdeklődésnek eklatáns nyilvánulását láttuk a mult őszszel az első elemi osztályban, melynek padjait oly sürü sorokban lepték el a közeli utcák ovodába való — tehát nem tanköteles — kis gyermekek, hogy elkelle őket tiltani az osztály látogatásától. Ez érdeklődés elég hangosan hirdeti, hogy a kisdédóvó nagy ürt pótolna községünkben.

Csak hogy e kérdésnek olyatényi megoldása, mely községünk igényeit némileg is kielégítse, beláthatatlan messzeségben van, mert sajnos, hogy nyomasztó anyagi helyzetünk az „elodázhatlan“ kisededóvót nagyon is „elodázandó“-vá teszi. Nem mondom, hogy önmagunk megerősítésével egy óvintézetet nem létesíthetnénk, de mit értünk el ezzel egy ily nagy kiterjedésű községben, mint a mienk? Sokat, — az tagadhatlan — de mégis a nagy közönséget tekintve, vajmi keveset, mert a lakosság arányát tekintve, azt mondhatjuk, hogy egy ovoda csakis csekély számú család igényeinek felelne meg.

Az óvónak egyik legfőbb kelléke, hogy hozzáférhető legyen, már pedig egy óvó-intézet, állíttassék az fel pl. az „Ujvilág“-féle kerti helyiségben, hozzáférhető nem lehet se a „Csucs“, se a „Tisza oldali“, meg részben az „ujosztás“-i község részének se.

Községünkben az óvintézetnek egyik főfeladata volna, hogy általa a munkás osztályon a szegénységben legyen segítve, épen a „Teendők“ t. írója hangsúlyozta már más alkalommal e lapokban, hogy mennyi szerencsétlenségnek voltak már okozói az otthon magukra hagyott kis gyermekek — elhallgatva egyebeket — számtalanszor az általuk játék közben élesztett tűz áldozataivá lettek, házakat hamvasztottak el, kutban lelték halálukat, stb. mennyi kellemetlenség, könyök s fájdalomba kerültek e szerencsétlenségek a szülőknek, az ily s ehhez hasonló szerencsétlenségek meggátlására volna egyebek közt az óvintézet hivatva.

Hogy a kisededóvó rendeltetésének megfelelőhessen, — mint fentebb is hangsúlyoztuk, minél hozzáférhetőbbé kell azt tenni, mert — ha a dolog mélyére tekintünk — beláthatjuk, mennyi minutiákra, száz és száz apró körülményekre ki kell azoknak terjeszkedniök, kik a kisededóvó felállításával egy nagy közönség igényeinek akarnak eleget tenni. Ezer és ezer — különben kis — körülmény van, mely mindannyi akadály a látogatásának, ha az nem tétetik kellőleg hozzáférhetővé.

A dolog illusztrálására csak pár feltevést említek. Például lehet-e kívánni, hogy őszi vagy téli időben, hidegben avagy sárban, a kisededek rosz lábbeli s hiányos ruházat mellett a fentebb mondott községrészekből, tehát a rájuk nézve egy félóra távolságra lévő ovodában megjelenhessenek? elvezetni lehetetlen, oda vinni valószínűs áldozat, holott ha közelebb érhetik azt, még zord időben is eszközölhető a kisededek elszállítása minden nagyobb kellemetlenség vagy idővesztegetés és áldozat nélkül. Vagy talán a legszorgosabb munkaidőben, nyáron mi akadályokba sem ütközik az ovoda távolsága? Talán még többé, mint télen. Merítsünk a sok közül csak egy példát erre nézve a népéletből. Igen jól tudjuk, hogy nyáron a munkás nép még pitymallatt előtt dolgára siet, az ovodába való kis növendék pedig még ilyenkor aluszása a legédesebb hajnali álmat, s vagy saját sorsára hagyatják, vagy — mint tapasztaljuk — a gondosabb szülők az esetleg odahaza foglalkozó szomszédok kegyére bizzák őt, ezek néznek utána s ha fölébredt, magukhoz vezetik, a hátrahagyott élelmet neki átszolgáltatják, stb. Mig e kis gondviselésre a jó szomszédi viszonynál fogva talán a szülők vállalkozókat, azalatt még a legjobb indulatu szomszédtól sem követelhetik, hogy egyik nap egyik, másik nap másik szállítsa vagy vezesse a gondjaira bizott kicsinyeket a távol fekvő ovodába, holott, ha környékükben volna, inkább megtennék, mert számításba sem vehető csekély időt vesztenének ez által.

És ez a hiba megvan majd mindenütt, hol ovodát szerveztek, ép azoknak hozzáférhetlen az, kiknek legnagyobb szüksége volna rá. Az ovoda állításra mindig s mindenütt egyik fő argumentum a szegénység érdeke, aztán felállítják az ovodát a központban, vagyis ott, hol

a kis növendékeket csupán azon családok szolgáltatják, kiknek ugyanis módjukban áll dajkákat, felügyelőket alkalmazni gyermekeik mellé, a város vagy község egyéb részeinek pedig az hozzáférhetlen levén, maradnak a régiben, de azért az ovoda égető kérdése megoldottnak tekintetik.

Községünk nagy kiterjedését véve fel, hogy csak némileg is segítve legyen a nagy közönségen, szerintem legkevesebb három kisededóvóra volna szükségünk, miket akkép kellene a község területén széthelyezni, hogy minden községrésznek hozzáférhető lenne a magáé.

Igy remélhető csak, hogy segítve lenne a nagy közönségen, szóval a hozzáférhetőség teszi a nép számára az ovodát azzá, amivé annak célja s rendeltetésénél fogva lennie kell: a kisededek asylumává.

Mindebből azonban nem az következik, hogy ha már nem bírnak legkevesebb három ovodát nyitni, hát egyet se állítsunk. Nem! — sőt ha kedvező alkalom kínálkozik, ne késsünk azt megragadni s az egy ovodát is felállítani. A sok előny mellett, mit ez egy is nyújtana, még tájékozottságot is nyerünk általa, hogy tulajdonképp hány ovodára volna még szükségünk, s hol lennének azok felállíthatók, hogy a kitűzött célt minél inkább megközelítsék.

De hát egy kisededóvót sem tudunk szervezni anélkül, hogy magunkat érzékenyen meg ne erőltessük, hogy állítanók akkor hármat? Ez tény s elvitázhatatlan igazság, s így nem marad más hátra, mint, ha a „Teendők“ általam nagyra becsült írója velem együtt, boldog reményben várja azon időt, midőn nyomasztó anyagi viszonyaink oda javulnak, hogy egy központi elemi iskolát emelhetünk, akkor aztán felszabadulnak a községünk különböző pontjain levő tantermeink, lesznek kisededóvó épületeink, s ez elég alap lesz arra, hogy a legkisebb műzsaftiak előtt is valahára megnyiljanak a kisededóvók ajtai.

Helyi és vegyes hírek.

— **Esküvő.** Dr. Wiener Márk a helybeli izraelita hitközség derék rabbija, a folyó hó 13-án tartja egybekelési ünnepélyét a szabadkai rabbi Kutna Mór kedves leányával Lina kisasszonnyal Szabadkán az izraelita imaházban. Áldást, boldogságot és örömteljes hosszú életet kívánunk az új házaspárnak.

— **Népesedési mozgalom.** A folyó év január havában élve született 22 fiu, 23 leány: összesen 45: ezek között törvénytelen születésű volt 2. Meghalt 19 férfi, 22 nő: összesen 42. A születések számát egybehasonlítva a halálozások számával, a szaporodás 3. Házasságra lépett 12 pár.

— **Távirda.** A multkor fentartással közöltük a hírt, hogy hallottuk, miszerint távirdánk még ez évi tavasszal föl fog állíttatni. Egészen biztos értesülésünk ugyan a dologról még nincsen s a közelebbi részletek hiányzanak, de ismételtlen jelezhetjük, hogy az ügy mindinkább nagyobb valószínűséget nyer, s ha valósul a távirda, az érdem oroszán része megyénk alispánját, nagyságos Stammer Sándor kir. tanácsos urat illeti. Tudomásunk szerint az ő fölterjesztésének eredménye, hogy a szentes-hódmezővásárhelyi vonal beszüntetésével, a szentes-szegvár-mindszent-h.-m.-vásárhelyi vonal fog létesülni. E vonal létesítésével a megye minden községe érintkezhetik nemcsak egymással, de az ország bármely vidékével is.

— **Halálozás.** Marton Antal, községünk volt érdemes bírájának neje a mult hó 31-én rövid szenvedés után elhunyt. Béke lengjen az elhunyt földi maradványai fölött.

— **Betörés.** Móhr Miksa szegvári kereskedő boltjába, eddig ismeretlen tettesek a mult hó 29-én éjjel, az üzlet helyiség falának kiásása után behatoltak és onnét állítólag 1500—1600

forint (???) értékű bolti cikket elloptak. A tett elkövetésével maga a károsult lévén gyanusítva, ellene a kellő lépések megtéttettek.

— **Lopások.** A cselédek hűségét nem épen kellemes oldalról világítja meg a közel mult napokban elkövetett két tolvajlasi eset. Az egyik esetben özv. Schenkne asszony szolgálója, Szeri Mária vetette szemeit gazdasszonyának ruháira, a melyekből többet ellopott, de 3 darab ruhaderek és egy szoknya megkerült. A második esetben Bleyer Mórné károsította meg valaki — állítólag a cseléd — 4 pár harisnya eltolvajlásával.

— **Szentesen** a vasutügy mind jobban halad előre, már a kisajátítási munkálatokhoz kezdtek, amennyiben a kisajátítás jogi részének elintézésével megbizott Burián Lajos városi ügyész a barátságos kiegyezést megkísérleendő, az érdekelteket összehívta. Az előjelek után ítélve, aligha nem törvényes eljárásra lesz szükség, mert egyesek tulmagas követelésekkel állanak elő; vannak kik 60, sőt 80 krt kérnek egy négyszögöl földért.

— **Az osztrák-magyar bank** Szentesen, a „Szentes vidéki takarékpénztár“ közvetítése mellett bank-melléktelepet állított föl s működését már e hó 1-én megkezdette.

— **A kanyaró** Csany községben oly nagy mérvben fellépett, hogy e miatt az iskolákat is be kellett zárni.

— **A „Csongrádmezei Hitelszövetkezet“** igazgatósága egy könyvelői és egy pénztárnoki állásra pályázatot hirdetett. A könyvelő 700 frt, a pénztárnok 600 frt évi fizetéssel s mindkettő az alapszabályszerüleg $\frac{8}{12}\%$ -ban megállapított nyereségy-osztalékkal díjaztatik. A pályázati kérvények a f. hó 12-dikéig Szentesre Balogh János igazgatóhoz küldendők.

— **Megsemmisítés.** Dorosmán a legutóbb megejtett községi tisztújítást, 350 dorosmai polgár felebbezésére, a belügyminiszter megsemmisítette.

— **Adakozás.** Bonnaz Sándor, jótékony alapítványairól ismeretes csanádgyházmezei nemes lelkű püspök, a nagygyörgyfalvi csángótemplom fölépítésére 20.000 forintot adományozott.

Világfolyása.

Épességgel nem vagyunk azon helyzetben, hogy akár megnyugtató, akár ellenkező biztos hírekkel szolgálhatnánk a béke és a háboru kérdését illetőleg. Egész Európa csak tapogatózik, de biztosat — kivéve talán a fő-fő diplomatákat, csak hogy azok meg nem árulják el, senki sem tud. Csak egy dolog bizonyos egész határozottsággal és ez az egy az, hogy Európának minden állama, még a kis Svájcot és Belgiumot sem véve ki, lázas sietséggel fegyverkeznek.

Az egész Európán végig vonuló kardesörtes zaja között hazánk törvényhozása főképen az országos költségvetés részletes tárgyalásával foglalkozik. Mind a mellett Irányi Dániel vett magának alkalmat, kérdést intézni a miniszterelnökhöz a külügyi helyzet és különösen a fegyverkezés felől. Irányi kérdésére Tisza miniszterelnök a ház osztatlan tetszése és helyeslése között azt válaszolta, hogy a helyzet tagadhatatlanul komoly, de nem okvetetlenül kell háborunak következnie. Igaz, hogy monarchiánk a helyzet komolyságnak határa alatt, elővigyázati intézkedéseket tesz, és ezt tenni kötelessége, a midőn Európának minden állama hasonlóképen tesz. E készülődések ugyan nincsenek egyetlen állam ellen sem irányozva, mert mi támadni nem akarunk senkit, hanem történnek ovatosságból arra az esetre, ha más állam akarna bennünket megtámadni. Az ovatosság parancsolta ilyenmü rendszabályok alkalmazásának elmulasztása bün volna az állam ellen, és méltán érhetné a kormányt a törvényhozás roszalása.

A háboru és béke kérdése leginkább foglalkoztatja most a német választókat és már már olyan hírek hallatszanak az európai sajtóban, hogy ez a rettenetes háborusdi, ezek a szörnyű allarmok, mind csak a hatalmas német birodalmi kancellár, Bismarck herceg választási taktikájának kifolyása; így akarván megfélemlíteni a német választókat és a birodalmi gyűlésben engedelmes többséget teremteni politikájának keresztülvitelére; a mi ezuttal legfőképen a hadsereg létszámának 7 évre való fölemeléséből áll, a melyet a most fölslatott birodalmi gyűlés csak 3 évre fogadott el.

Legfeszültebb a viszony Németország és Franciaország között, a melyre most ürügyül a német határon a franciák által épített barakkok szolgálnak, a melyért a német kormány felvilágosítást szándékozik kérni, sőt hír szerint, a hadügyi kormány azoknak lebontását fogja követelni, másik verzió szerint a francia kormány elvan határozva azokat önkényt is eltávolítani.

A mit meg már egyes német hírlapok művelnek a franciákkal szemben, az egészen a farkas és bárány meséjére emlékeztet bennünket. Nevezetesen a francia hírlapok folytonosan a legbékésebb hurokat pengetik, s váltig fogadkoznak, hogy Franciaországnak eszeágában sincs Németországot megtámadni, sőt a békéért él és hal. A békének illeténi komoly hangoztatásában némely német hírlap veszedelmet lát s megtámadja a francia lapokat a békés hangulat terjesztéséért, azt következtetvén le ebből, hogy a háboru valósága e békés törekvések fitogtatása mögött van, mert ezzel csak elakarják takarni a háborura való készülődésüket és csak komoly utasítására, az ellenkező törekvések elpalástolása végett pengetik a békés hurokat.

Nálunk a hadikészülődések fokozottabb és erélyesebb foganatosíthatása szempontjából a delegációkat, mint a közös hadügyi költségek megszavazására illetékes alkotmányos forumot, még a folyó hó folyamán össze fogják hívni Budapestre, mindenesetre azért, hogy a szükséges költségeket a kormány előre szavaztassa meg, s ne legyen kénytelen azokat utólag, mint póthitelt kérni.

Az egész dologból csak az a tanulság, hogy a nagy gyanakodás, a melylyel az erópai államok egymás irányában viseltetnek, könnyyen végzetessé válhatik s a mely a tüzsdei értékekben már is roppant károkat okozott s még többet fog okozni.

Közgazdaság.

Az időjárás nem igen kedvező a vetésekre, a gabonák áldáshozó takarója: a hó hiányzik. Enyhe időjárás után beáll a fagy és a sok száraz hideg megcsigázza, főleg a gyengébb vetéseket.

A közel multban leesett nagymennyiségű hó gyors olvadása helylyel-közzel vizet vetett, melyet azonban a fagy jórészen megemésztett.

Mindezek dacára, gazdáink nem igen panaszkodnak a vetések állása felől, tekintettel arra, hogy a hosszú ősz lehetővé tette az ugarok készítését és azokat most a fagy porhanyóvá teszi, a tavaszi vetések alá készített földekhez nagy a bizalom.

Gazdálkodásainkban a szokásos téli munkák folynak — trágyáznak, takarmányoznak. Sok helyt beállott már a takarmány-hiány, de másrészt a hó hiánya a juh tenyésztő gazdákra előnyös, miután a szűk takarmány-készletet kimélhetik. A jászág-állomány egészséges, ára a javított jászágoknak lehető, de minden egyéb szarvasmarha ára silány.

Vásárainkon mindenütt aránylag nagy a kínálat, a vételkedv alig számba vehető és így a jászág ára természetszerűleg, hanyatlik. A mozgósítás híre a loárákra nem maradt befolyás

nélkül és ezek ára a szokás szerintnél magasabb, természetszerűleg a hadsereg részére használható lovokról lehet és van szó.

Gabonáraink lehetőségek, a járható ut a forgalmat lehetőséggé, élénkítő teszi.

Iparunk, kereskedelmünk a rendkívül nagy pénztelenség folytán pang, — sőt válságosnak mondható. Kivánatos volna, hogy a nép nagy, jövedelmező, állandó munkát kapjon, hogy ez uton pénzre tévén szert, a legalacsonyabb mértékre leszállott forgalom ismét élénküljön.

A szőlőmetszés aranszabályal.

A szőlőmetszés idején, — írja a M. F. — a következő szabályoknak eszünkben tartása, úgy lehet, 1—2 száz frttal fogja növelni évi jövedelmünket.

A termés mennyisége ugyanis igen nagy mértékben függ a metszéstől; rossz metszés által a legjobb munkált szőlőkből is elveszthető fele a különben kapható jövedelemnek.

A jó metszésre a szőlőmunkást roppant nehéz rászoktatni; mert sokáig prédikálhatnak előtte. Legjobb s legegyszerűbb szabály, amely így hangzik: a szőlőtöke feje annak ugyanaz mint a gyümölcsfának a törzsüke; legyen tehát ez mindenekelőtt szép sima felszínű s nem össze-vissza repedezett.

Minden sima szőlőtöke fején — így tavasszal — csak kétféle hajtást szabad engedni. Az egyik az, mely az idén teremjen, a másik az, melynek a jövő évben kell majd fürtöt hozni. Hogy hány legyen e hajtások száma, az a töke nagyságától függ; gyenge, fiatal, vagy nagyon is vén tőkén 1—2 vessző a jövő évi termésre elegendő; ellenben javakorabeli, életerős tőkén mindenképp kettő, sőt az idén termőből három vessző is hagyható, úgy, hogy mindössze 4—5 vessző fog a tökefejből kiállani.

Az idej temésre szánt vessző csak a mult ősszel megérett meddő vessző lehet, mely tehát a mult évben még nem volt fürt; ezt aztán lehet 2—3 szemre metszeni, a töke ereje szerint, ennek szemeiből fog kitörni az új hajtás, mely az idén a fürtöt hozza. A többi tavalyi vesszőkből, kettő a tökefejhez legközelebb eső szemig metszendő, a többi pedig a töke fején egész kopaszra borotválendő.

Lesz tehát e szerint egy vagy két csapunk, 2—3 szemmel az idej termésre, ezeken kívül egy vagy két szem a töke fején a jövő évi termő vesszőnek, melynek tehát az idén nem szabad fürtöt érlelni. A többi, tavalyi nyári hajtás letartolt helyén az idej nyár folytán előtörő zöld hajtásokból pedig szintén meghagyunk kettőt, vagyis summa-summárum: lesz tehát szüretkor egy tőkén három, vagy legfeljebb hat vesszőnk a töke fejből, t. i. két csap, négy, esetleg hat idej hajtással, két fürtetlen vessző a tavalyi fejrügyből és két zöld hajtás.

A jövő tavaszon aztán már egyszerű lesz a munka. Az egy, vagy két kitermett csapot a töke fejénél leborotváljuk, a jövő évi termésre hagyott egy, vagy két szál vesszőt pedig 2—3 szemű csapra metszük, a nyáron meghagyott két zöldhajtásból lett vesszőt 1—1 tőkeszemre metszük.

A harmadik évtől kezdve aztán gépszerűleg ismétlődik minden évben ugyanaz.

— **Biztos szer az egerek ellen.** Egy tapasztalt gazda következő szert használja az egerek kipusztítására: Mikor a konyhában burgonyát főznek, kivessz a fazékból egy párolgó fött burgonyát s phosphoros gyufákkal szurkálja tele, úgy, hogy a gyufát néhányszor megforgatja a burgonyában, ennek feje leválik s a burgonyában benn marad. A gyufákat nem mélyebbre, mint fél centiméternyire szurja bele a burgonyába, s miután ezt így 30—35 gyufaszállal megrakta, benn hagyja addig, míg a burgonya ki nem hül.

Ekkor a gyufákat egyenként kihuzza a burgonyából — előbb mindegyiket többször megforgatván benne — s ezt liszttel, vagy ami még jobb, cukorral behinti. Az egerek rendszeren már az első éjszakán elpusztulnak. Melegágy-tartókba két ilyen burgonyát szokott egyszerre betenni, egyiket az ablak felső, másikat az alsó végéhez, tehát az oldaldeszka mellé és mióta e szert használja, sok bosszuságtól és sok bajtól megóvta magát. Sült burgonya, vagy gesztenye szintén jó hatású, ha gyufafejeket dörzsöltünk beléjük.

Irodalom

— Sirisaka Andor pécsi tanító „A babonáról“ című jeles népkönyv szerzője lapunk utján tudatja a t. olvasóközönséggel, hogy ezen népkönyvének első kiadása, mely 3000 példányban jelent meg, — teljesen elfogyott. Több oldalú fölszólításnak engedve, könyvét újból kiadta. E második kiadásból, melyhez egyszerűen mellékelve vannak azon bírálatok és ismertetések, melyek e kis műről az elmúlt év nyarán a lapokban megjelentek — egy példány lapunknak is beküldött. A most említett melléklet áttekintése után meggyőződünk, hogy e jóra való s mindenesetre pértolásra és terjesztésre érdemes népkönyvről lapunkon kívül a mult évben megjelent 516 magyar hírlap (folyóirat, szakközöny stb.) közül átlag nem kevesebb, mint 80 fővárosi és 300 vidéki lap hozott kedvezőbbnél kedvezőbb kritikát. Ilyen irodalmi sikort vidéki író még egyhamar el nem ért! Kívánjuk a nemes ügy érdekében, hogy e második kiadás is oly gyors elterjedésnek örvendjen, mint az első kiadás. Megrendelésnek legelőszöriben posta-utalványon — szerző címére (Pécs, Ágoston-tér 1. sz.) intézendők ki azután a könyvet keresztvétel alatt bérmentve azonnal meg fogja küldeni. Egy példány ára 50 kr. Aki 10 példányra 5 frtot előre beküld, az egy könyvet tisztelt-példány gyanánt kap. A lehető legmelegebben ismételve ajánljuk e kis művet mindenkinek, de különösen a papok, tanítók és jegyzők szives figyelmébe és pártfogásába, mint a kik legtöbbet tehetnek a babonás köznépi és az ifjúság felvilágosítása és művelődése érdekében.

A „Magyar Háziasszony“ legújabb száma a következő változatos tartalommal jelent meg: I. Főlap. Előfőzetünk figyelmébe! — Ékszeres és a nők. K. Benicky Irmától. — Bál előtt. Nagyvárady Mirától. — Bécsi divatlevél. B. Jozsefintől. — Budapesti divatlevél. Gergelyi Istvántól. — Kérdés a „Magyar Háziasszony“ t. olvasóhoz. Több férfítől. Farsang. — Orvosi tanácsadó. — Háztartási gazdaság. Falusi asszonytól. — Téli kertészet. Kertészleánytól. — Takarékoskossági iskolája. — Baromfi tartás. — Konyhaszat. Heti őtlet. Váry Ilonkától. — Hogyan főzzünk, süssünk? — Egyletek és jótékonyk. — Különlélek. — Hymen. — Gyászrovat. — Kérdések. — Feleletek. — Fővárosi bevásárlási források. — Szerkesztői üzenetek. — Kiadóhivatal postája. — Hirdetése. — Kis hirdetések. — Nyílt társalgó. II. „Munka után.“ 4 oldal. Kedvesem lásd... Lakos Gyulától. — Párisi tárcalével. Soós Antaltól. — A párbajozók. Dorottya Nénikétől. — Mindig változatlanul. Nagyvárady Mirától. — Veréna. B. Büttner Linától. — Irodalom és művészet. — Gondolatok. — Apróságok. — Számrejtvény. Gyetvay Matildtól. — Megfejtések. III. Regénymelléklet. 8 oldal, „Zsebkendő és Legyező.“ Regény. Benickyné Bajza Lenkétől. 20. folytatás. 153—160 lap.

Érdekes könyvtár címmel figyelemre méltó új irodalmi vállalat indult meg.

Az érdekes könyvtár ki fog terjedni nemcsak a magyar, hanem a külföldi irodalomnak is legjelesebb termékeire. Így mindjárt legelső kötete Kleist Henrikknek, Schiller mellett a legkitünőbb és nálunk még be nem mutatott drámaírónak, Heilbronn Katicá című, nagy szépségű színművét tartalmazza, Revicky Gyula művészi fordításában.

Az Érdekes könyvtár második kötete Chamisso Adalbert, „Schlemihl Péter csodálatos története“ című világhírű művét közli, fordította és bevezette Kormos Alfréd. A harmadik kötet a korán elhunyt Schaffle, Säkkingeni trombitás című elismert költői becsű művét tartalmazza Loby Sándor kitünő fordításában, szintén a költő életrajzával ellátva.

Az Érdekes könyvtár kiterjed az irodalom és költészet minden ágára. Könyvsorozataiba fölvesz tudományos és szakmunkákat is, hogy ki-ki találhatni fog bennük, a maga izlésének megfelelő műveket.

Az Érdekes könyvtárból havonként egy kötet jelenik meg; az egész évi folyamra 4 frtjával (félévre 2 frt, negyedévre 1 frt) kötetenként tehát körülbelül 32 krjával első lehet fizetni, a kiadóhivatalnál (Budapest, Révay-utca 8.) vagy a Franklin-társulat kiadóhivatalában (Egyetem-utca 4.), de bármely egyes füzet minden könyvkereskedésben külön is kapható lesz.

Felelős szerkesztők:
HUBACSEK PÁL és SZOBOTKA GUSZTÁV
Kiadótulajdonos:
AZ ALAPÍTÓ EGYESÜLET.